

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.11254451>

RESPUBLIKAMIZDA EKOLOGIK VA HAYOT FAOLIYATI XAVFSIZLIGIGA OID MUAMMOLAR VA YECHIMLAR

Karabayeva Zumrat Tairovna

Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti,
"Ekologiya va atrof muhit muhofazasi" kafedrası dotsenti

Ortiqov Ozod

Neft va gaz fakulteti talabasi

Zamonaviy dunyomizda atrof-muhitni saqlash va hayot faoliyati xavfsizligini ta'minlash tobora muhim ahamiyat kasb etmoqda. Ushbu maqolada respublikamizda ushbu sohalarida duch keladigan muammolar ko'rib chiqiladi va ularni hal qilish uchun samarali yechimlar taklif etiladi.

Qiyinchiliklar: 1. Atrof-muhit degradatsiyasi: Tez sanoatlashuv va urbani-zatsiya atrof-muhitning sezilarli darajada degradatsiyasiga, jumladan havo, suv va tuproqning ifloslanishiga olib keldi.

2. Biologik xilma-xillikni yo'qotish: yashash muhitini yo'q qilish, tabiiy resurslardan haddan tashqari foydalanish va iqlim o'zgarishi biologik xilma-xillikning yo'qolishiga yordam beradi va ko'plab turlarni xavf ostiga qo'yadi.

3. Aholi salomatligi uchun xavflar: ifloslanish va atrof-muhitning degradatsiyasi aholi salomatligiga bevosita ta'sir qiladi, bu nafas olish kasalliklari, suv bilan yuqadigan kasalliklar va boshqa sog'liq uchun xavf tug'diradi.

4. Tabiiy ofatlar: Mintaqamiz suv toshqinlari, zilzilalar va ko'chkilar kabi tabiiy ofatlarga moyil bo'lib, hayot va mulkka tahdid soladi.

5. Barqaror bo'lmagan amaliyotlar: Qishloq xo'jaligining barqaror bo'lmagan amaliyotlari, o'rmonlarni kesish va chiqindilarni noto'g'ri boshqarish ekologik muammolarni kuchaytiradi va uzoq muddatli barqarorlikni buzadi.

Yechimlar: 1. Barqaror rivojlanish: Barqaror rivojlanish amaliyotlarini, shu jumladan qayta tiklanadigan energiyani qabul qilish, chiqindilarni kamaytirish va yashil infratuzilmani rivojlantirishga ustuvor ahamiyat beradigan siyosat va tashabbuslarni amalga oshirish.

2. Ekologik ta'lim: atrof-muhitni muhofaza qilish va mas'uliyatli xulq-atvor

madaniyatini rivojlantirish uchun jamiyatning barcha darajalarida ekologik xabardorlikni va ta'limni rivojlantirish.

3. Tabiatni muhofaza qilish bo'yicha say-harakatlar: biologik xilma-xillikni saqlash va buzilgan ekotizimlarni tiklash uchun muhofaza qilinadigan hududlar, yovvoyi tabiat qo'riqxonalari va tabiatni muhofaza qilish dasturlarini yaratish.

4. Tabiiy ofatlarga tayyorgarlik: tabiiy ofatlar oqibatlarini yumshatish va chidamlilikni oshirish uchun erta ogohlantirish tizimlari, infratuzilma barqarorligi va jamiyatni tayyorlash choralari sarmoya kiritish.

5. Tartibga soluvchi chora-tadbirlar: atrof-muhitning yanada yomonlashishini oldini olish va aholi salomatligini muhofaza qilish uchun qat'iy ekologik qoidalarni qo'llash, rioya etilishini nazorat qilish va ifloslantiruvchilarni javobgarlikka tortish.

Xulosa: Respublikamizda atrof-muhitning buzilishi va hayot faoliyati xavfsizligini ta'minlash muammolarini hal qilish hukumat, korxonalar, jamoalar va jismoniy shaxslarning birgalikdagi say-harakatlarini talab qiladi. Barqaror amaliyotlarni qabul qilish, ekologik ta'limni rag'batlantirish va samarali siyosatni amalga oshirish orqali biz hozirgi va kelajak avlodlar uchun xavfsizroq va sog'lom muhit yaratishimiz mumkin. Biz birgalikda respublikamiz uchun yanada mustahkam va barqaror kelajakni qurishimiz mumkin.

FOYDALANGAN ADABIYOTLAR:

1. O'zbekistonda ekoturizmni rivojlantirish kontsepsiyasi .Ekologiya xabarnomasi. 2007 № 6.
2. Hayitboyev R., Haydarov S., Abduhamidov S. va boshqalar. Turizm marshrutlarini ishlab chiqish. O'quv qo'llanma, Samarqand, 2016, 180-b.
3. Otaboyev SH., Nabiyeu N. Inson va biosfera.O'quv qo'llanma.Toshkent: 1995.-85b.
4. Tursunov X.T. Ekologiya. O'quv qo'llanma.Toshkent: Saodat RIA. 2007.
5. Q. Yormatov, Y. Isamuhamedov. Mehnatni muhofaza qilish. (Darslik) T., 2012.